הִלְכוֹת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר סִימָן נ נא

נ טַעַם לָמָּה אוֹמְרִים מִשְׁנַת אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) [א]קָבְעוּ לִשְׁנוֹת אַחַר פָּרָשַׁת הַתָּמִיד פֶּרֶק (ה) אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן וּבְרַיְיתָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, [ב]כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אָדָם לִלְמֹד בְּכָל יוֹם מִקְרָא (ג) [ב] מִשְׁנָה וּגְמָרָא, דִּבְרַיְיתָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל הָוֵי בִּמְקוֹם גְּמָרָא, (ב) שֶׁהַמִּדְרָשׁ כִּגְמָרָא:

נא דִּינֵי תְּפִלָּה מִן בָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד יִשְׁתַּבַּח. וּבוֹ ט׳ סְעִיפִים:

א [א]אוֹמְרִים (ה) (א) בָּרוּךְ שֶׁאָמַר קֹדֶם פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה, וְיִשְׁתַּבַּח לְאַחֲרֵיהֶם: **ב** (ב) * [ב]אִם סִיֵּם * בָּרוּךְ שֶׁאָמַר קֹדֶם שֶׁסִּיֵּם (ג) [ב] (ג) * הַחַזָּן, * עוֹנֶה (ד) אַחֲרָיו אָמֵן: **ג** [ג]אַחַר יִשְׁתַּבַּח יָכוֹל לַעֲנוֹת אָמֵן אַחַר

א בְּסֵדֶר רַב עַמְרָם.
ב קִדּוּשִׁין ל׳ (ע״א) וְשָׁם בַּתּוֹסָפוֹת (ד״ה לא צריכא).

א הָרִי״ף וְהָרֹא״ש בְּפֶרֶק ה׳ דִּבְרָכוֹת (רי״ף כג. רא״ש סי׳ ה). ב טוּר. ג תּוֹסָפוֹת בִּבְרָכוֹת מ״ה (ע״ב ד״ה הא) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל וּבַעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי׳ א פ״ז), וְהָרֹא״ש (פ״ז סי׳ י).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

אָסוּר לְאָמְרָם בְּעַל פֶּה אֲפִלּוּ הֵם שְׁגוּרִים בְּפִיו, עַיֵּן שָׁם. וּבְשַׁלְמֵי צִבּוּר (עניין הזמירות סי׳ ו) כָּתַב דִּלְפִי מַה שֶּׁמַּתִּיר הַחַוּת יָאִיר לוֹמַר תְּהִלִּים בְּעַל פֶּה, כָּל שֶׁכֵּן פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁרְגִילִין בָּהֶם תָּדִיר, עַיֵּן שָׁם. וְגַם יֵשׁ לוֹמַר דְּכֵיוָן שֶׁקְּבָעוּם חוֹבָה הָוֵי לְהוּ כִּתְפִלָּה. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״א) בְּשֵׁם כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט) דִּבְתַרְגּוּם לֹא שַׁיָּךְ זֶה, וְאַדְּרַבָּה בִּימֵיהֶם הָיוּ מְקַפְּדִין שֶׁלֹּא לִקְרוֹת תַּרְגּוּם בִּכְתָב אִי לָאו מִשּׁוּם עֵת לַעֲשׂוֹת. וְעַיֵּן בְּסוֹף מְגִלָּה פֶּרֶק הַקּוֹרֵא עוֹמֵד (ירושלמי פ״ד ה״א) וּבְתוֹסָפוֹת רֵישׁ בָּבָא קַמָּא (ג: ד״ה כדמתרגם) וְכַמָּה דּוּכְתֵי וּבְשׁוּ״ת הַרַ״שׁ בֶּן הָרַשְׁבַּ״ץ סִימָן רע״ז, וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ד) הֵבִיא עוֹד מַהַתַּנְחוּמָא פָּרָשַׁת וַיֵּרָא (סי׳ ה), וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת מַהֲרַאנַ״ח חֵלֶק ב׳ סִימָן ע״ג. וּמוֹרֵנוּ הָרַב חַיִּים וִיטַאל כָּתַב (פרי עץ חיים שער עולם העשיה פ״א), מוֹרֵי זִכְרוֹנוֹ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא תָּמִיד הָיָה קוֹרֵא הַתְּפִלָּה בְּתוֹךְ הַסִּדּוּר וְלֹא עַל פֶּה, וְגַם הָיָה אוֹמֵר לְכָל דָּבָר שֶׁבַּמִּקְרָא בַּטְּעָמִים שֶׁל אוֹתוֹ פָּרָשָׁה, וְכֵן מִשְׁנָה בְּנִגּוּן מִשְׁנָה, וַאֲפִלּוּ סֵדֶר הַתְּפִלָּה דִּמְיַשֵּׁב כְּגוֹן הַזְּמִירוֹת וְכַיּוֹצֵא לֹא הֵרִים קוֹלוֹ, לְהַרְאוֹת הַכְנָעָה לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, זוּלַת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הָיָה מֵרִים קוֹלוֹ יוֹתֵר מְעַט בְּאֵימָה מִפְּנֵי כְּבוֹד שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם:

א [ב] מִשְׁנָה. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן בְּיַד אֶפְרַיִם (סי׳ ק״א) מַה שֶּׁכָּתַב בְּבֵאוּר הַמָּגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה:

ב [ב] הַחַזָּן. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב שֶׁכָּתַב שֶׁבְּיַד אַהֲרֹן חוֹלֵק. וּבְבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״ג) הִסְכִּים לְהַמָּגֵן אַבְרָהָם, וְכֵן כָּתַב בְּשַׁלְמֵי צִבּוּר (משפטי הזמירות אות ט״ו בהגהה) שֶׁיֵּשׁ לַעֲנוֹת אָמֵן, דְּיֵשׁ חֹמֶר טְפֵי בְּבִטּוּל עֲנִיַּת אָמֵן, מִמַּה דְּמִחְזֵי כְּעוֹנֶה אָמֵן אַחַר בִּרְכוֹתָיו שֶׁכָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ (סק״ב) דִּמְגֻנָּה הָוֵי שַׁתּוֹקֵי לֹא שֶׁלְּפָנָיו בִּשְׁעַת אֲמִירַת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר. סֵפֶר כַּוָּנוֹת (תפלת השחר דרוש א). בְּפֶה עַמּוֹ בְּסָגוֹל, בַּתִּשְׁבָּחוֹת בְּחִירֵ״ק: **ב** (ג) הַחַזָּן. אֲבָל אִם סִיֵּם עִם הַחַזָּן בְּבַת אַחַת לֹא יַעֲנֶה אָמֵן, דְּהָוֵי עוֹנֶה אָמֵן אַחַר בִּרְכוֹתָיו. אֲבָל אִם סִיֵּם יִשְׁתַּבַּח עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר, עוֹנֶה אָמֵן, דְּהָא הַרְבֵּה פּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ דְּעוֹנֶה אָמֵן אַחַר בִּרְכַּת עַצְמוֹ, וְאַף דַּאֲנַן לֹא נְהִגִינַן הָכִי, מִכָּל מָקוֹם בִּכְהַאי גַּוְנָא שָׁרִי.

בְּאֵר הַיֵּטֵב

לוֹמַר תְּהִלִּים בְּעַל פֶּה, עַיֵּן שָׁם. אִיתָא בְּתוֹסָפוֹת מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא (ג: ד״ה כדמתרגם), סוּמָא מֻתָּר לִקְרוֹת בְּעַל פֶּה מִשּׁוּם ׳עֵת לַעֲשׂוֹת לַה׳ הַפֵּרוּ תּוֹרָתֶךָ׳ (תהלים קיט קכו). לִקְרוֹת הַפָּרָשָׁה בְּעַל פֶּה בְּשָׁעָה שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר קוֹרֵא, אֲנִי נִזְהָר, אֲבָל אֵינִי מוֹחֶה לַאֲחֵרִים. רַדְבַּ״ז חֵלֶק (א׳) [ד׳] סִימָן קל״ה, עַיֵּן כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט):

א (ה) אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן. שֶׁהִיא מִשְׁנָה בְּרוּרָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְיֵשׁ בָּהּ דש״מ תֵּבוֹת, וְעִם הַקְּרִיאָה הוּא מֹשֶׁה. עֲטֶרֶת זְקֵנִים. יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לְאָמְרוֹ בְּבֵית הָאָבֵל, וְאֵינוֹ נָכוֹן. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט), וְכֵן פָּסַק הַמְחַבֵּר בְּסִימָן תקנ״ד סָעִיף ד׳, עַיֵּן שָׁם: (ג) מִשְׁנָה. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב), נִרְאֶה לִי דַּוְקָא בִּזְמַנֵּיהֶם שֶׁהָיוּ מְבִינִים לְשׁוֹן תַּרְגּוּם, אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁאֵין מְבִינִים צְרִיכִים לִלְמֹד לְהָבִין, דְּאִם לֹא כֵּן אֵינוֹ נֶחְשָׁב לְלִמּוּד, דְּדַוְקָא בַּתְּפִלָּה אַף שֶׁאֵינוֹ מֵבִין, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ כַּוָּנָתוֹ, אֲבָל אִם אוֹמֵר הַמִּשְׁנָה וְאֵינוֹ מֵבִין אֵינוֹ נִקְרָא לִמּוּד, לָכֵן צְרִיכִין לִלְמֹד הַפֵּרוּשׁ. וְכָתַב שְׁלָ״ה (מסכת תמיד נר מצוה אות קו), כְּשֶׁאוֹמֵר אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן אוֹ בַּמָּה מַדְלִיקִין אוֹ פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת, יַעֲשֶׂה קוֹל נִגּוּן דְּמִשְׁנָיוֹת, עַיֵּן שָׁם:

א (ה) בָּרוּךְ שֶׁאָמַר. מְעַמֵּד, אֲפִלּוּ בְּיָחִיד. תּוֹלַעַת יַעֲקֹב (סוד פסוקי דזמרה), בַּ״ח (סי׳ נג ס״א). וְשֶׁבַח זֶה תִּקְנוּהוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה עַל יְדֵי פִּתְקָא דְּנָפַל מִן שְׁמַיָּא וּמְצָאוּהוּ כָּתוּב בּוֹ, וְיֵשׁ בּוֹ שְׁמוֹנִים וְשָׁבַע תֵּבוֹת. טוּר בְּשֵׁם סֵפֶר הַיְכָלוֹת. עַל כֵּן אֵין לִגְרֹעַ וְלֹא לְהוֹסִיף מִפ״ז תֵּבוֹת. נָגִיד וּמְצַוֶּה (ד״ה נוסח ברוך שאמר), מִשְׁנַת חֲסִידִים דַּף ס״ג עַמּוּד א׳. וְאוֹחֵז שְׁתֵּי צִיצִית בְּטַלִּית

בְּאוּר הֲלָכָה

ב * אִם סִיֵּם. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב) בְּמַה שֶּׁכָּתַב אִם לֹא סִיֵּם וְכוּ׳, כֵּן מַשְׁמַע מִפַּשְׁטָא דְּלִישָׁנָא, וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ואם סיים). וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״ג) דְּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דִּלְפִי מַה שֶּׁמַּסִּיק הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ג׳ דְּמֻתָּר לַעֲנוֹת אָמֵן בְּאֶמְצַע בִּרְכַּת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, הוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לַעֲנוֹת אָמֵן זֶה. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לֹא נְהִירָא כְּלָל, דִּלְעִנְיַן אָמֵן זֶה מִמַּה נַּפְשָׁךְ, אִם חֶשְׁבִינַן זֶה לִבְרָכָה דִּיהֵא צָרִיךְ לוֹ לַעֲנוֹת אַחֲרֶיהָ אָמֵן, אִם כֵּן אֵין לוֹ לְהַפְסִיק בְּאֶמְצַע, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְעִנְיַן שְׁאָר אָמֵנִים אָמְרִינַן כֵּיוָן שֶׁלֹּא הֻזְכְּרָה בְּרָכָה זוֹ בַּגְּמָרָא אֵין לוֹ לְבַטֵּל מִלַּעֲנוֹת אָמֵן עֲבוּר זֶה. וְדִקְדּוּק הַפְּרִי מְגָדִים יֵשׁ לְיַשֵּׁב בְּקַל, עַיֵּן בְּסִימָן נ״ט בְּבֵית יוֹסֵף שָׁם (ד״ה כתב) וּבְסִימָן ס״א בְּטוּר. וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַפְּרִי מְגָדִים, דְּהוּא קָאֵי אַלִּיבָּא דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם, וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם סְבִירָא לֵיהּ לְקַמָּן סִימָן ס״ו סָעִיף קָטָן י״א דַּאֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע הַפֶּרֶק מֻתָּר לַעֲנוֹת אָמֵן כָּל שֶׁהָאָמֵן הוּא מִבְּרָכָה זוֹ גּוּפָא. אֲבָל כְּבָר הִשִּׂיג עָלָיו הַפְּרִי מְגָדִים (שם א״א ס״ק יא) וְכָל הָאַחֲרוֹנִים שָׁם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם הָאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יג) דְּאִם עוֹנֶה אָמֵן קֹדֶם שֶׁמְּסַיֵּם הַבְּרָכָה הָוֵי כְּמוֹ הֶפְסֵק בְּאֶמְצַע בְּרָכָה, אִם כֵּן פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין הָכָא, דְּאַף דְּבִרְכַּת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר קִיל מִבִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע, גַּם הָאָמֵן שֶׁלּוֹ קִיל, וְכַנַּ״ל:

* בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְכוּ׳. וְהוּא הַדִּין בִּבְרַכַּת יִשְׁתַּבַּח, אִם עוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַבְּרָכָה אֵין לוֹ לַעֲנוֹת אָמֵן עַל בְּרָכָה זוֹ אַחַר סִיּוּם הַחַזָּן וְכַנַּ״ל, וְהַבְּרָכָה מַתְחֶלֶת מֵהַתְחֶלֶת בִּרְכַּת יִשְׁתַּבַּח כִּדְמוּכָח בְּסִימָן נ״ד סָעִיף א׳, וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג):

* הַחַזָּן. אוֹרְחָא דְּמִילְּתָא נָקֵט, וְהוּא הַדִּין אִם שָׁמַע עוֹד מֵאֵיזֶה אֲנָשִׁים אֲחֵרִים, צָרִיךְ לַעֲנוֹת אָמֵן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד:

* עוֹנֶה אַחֲרָיו. עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ואם סיים) דְּמַסִּיק דְּאֵינוֹ מְחֻיָּב לְמַהֵר כְּדֵי לְסַיֵּם לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לוֹמַר בְּעַל פֶּה בְּכָל גַּוְנֵי, וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַגְּרָ״א בְּבֵאוּרוֹ:

א (א) קָבְעוּ לִשְׁנוֹת וְכוּ׳. יֵשׁ מְקוֹמוֹת (ה) שֶׁאֵין אוֹמְרִין אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן בְּבֵית הָאָבֵל, מִפְּנֵי שֶׁאָסוּר בְּתַלְמוּד תּוֹרָה. וְאֵין זֶה נָכוֹן, שֶׁכָּל שֶׁהוּא סֵדֶר הַיּוֹם אֵין בּוֹ מִשּׁוּם תַּלְמוּד תּוֹרָה לָאָבֵל כְּמוֹ שֶׁנִּפְסַק בְּסִימָן תקנ״ד סָעִיף ד׳: (ב) שֶׁהַמִּדְרָשׁ כִּגְמָרָא. וּבָחֲרוּ בִּבְרַיְיתָא זוֹ, (ג) מִפְּנֵי שֶׁהִיא תְּחִלַּת תּוֹרַת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל פָּרָשַׁת הַקָּרְבָּנוֹת, קְבָעוּהָ אֵצֶל הַקָּרְבָּנוֹת. וְכֵן בָּחֲרוּ בְּמִשְׁנַת אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן וּקְבָעוּהָ אַחַר הַתָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי א יא) ׳וּבְכָל מָקוֹם מֻקְטָר וּמֻגָּשׁ לִשְׁמִי׳ וְכִי בְּכָל מָקוֹם מַקְטִירִין וּמַגִּישִׁין, אֶלָּא אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעוֹסְקִין בְּהִלְכוֹת עֲבוֹדָה בְּכָל יוֹם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם, מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ מַקְטִירִין וּמַגִּישִׁין לִשְׁמִי. וְעוֹד מִפְּנֵי שֶׁבְּפֶרֶק זֶה אֵין בּוֹ מַחֲלֹקֶת וְהוּא מִשְׁנָה בְּרוּרָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְאֵין קְרִיאַת פֶּרֶק זֶה וּבְרַיְיתָא זוֹ עוֹלָה לְלִמּוּד מִשְׁנָה וְתַלְמוּד אֶלָּא לְמִי שֶׁמֵּבִין, (ג) אֲבָל לְמִי שֶׁאֵינוֹ מֵבִין, צָרִיךְ לִלְמֹד וּלְהָבִין, שֶׁאִם לֹא כֵּן אֵינוֹ נֶחְשָׁב לְלִמּוּד, דְּדַוְקָא בִּתְפִלָּה אַף שֶׁאֵינוֹ מֵבִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ כַּוָּנָתוֹ, אֲבָל אִם אוֹמֵר הַמִּשְׁנָה וְהַבְּרַיְיתָא וְאֵינוֹ מֵבִין אֵינוֹ נִקְרָא לִמּוּד, (ד) וּבִפְרָט עַמֵּי הָאֲרָצוֹת צָרִיךְ שֶׁיָּבִינוּ הַפֵּרוּשׁ, כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ בָּזֶה יְדֵי לִמּוּד מִקְרָא וּמִשְׁנָה וּגְמָרָא שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִלְמֹד בְּכָל יוֹם. כָּתַב שְׁלָ״ה (מסכת תמיד נר מצוה אות קו), כְּשֶׁאוֹמֵר אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן אוֹ בַּמָּה מַדְלִיקִין אוֹ פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת, יַעֲשֶׂה קוֹל נִגּוּן דְּמִשְׁנָיוֹת, עַיֵּן שָׁם:

א (א) בָּרוּךְ שֶׁאָמַר. שֶׁבַח זֶה (ה) תִּקְנוּהוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה עַל יְדֵי פִּתְקָא דְּנָפַל מִן שְׁמַיָּא וּמְצָאוּהוּ כָּתוּב בּוֹ. וְיֵשׁ בּוֹ שְׁמוֹנִים וְשָׁבַע תֵּבוֹת, וְסִימָנוֹ ׳רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז׳, רוֹצֶה לוֹמַר רֹאשׁ הַתְּפִלָּה הוּא בְּרָכָה שֶׁל פ״ז תֵּבוֹת, עַל כֵּן אֵין לִגְרוֹעַ וְלֹא לְהוֹסִיף עַל שְׁמוֹנִים וְשָׁבַע תֵּבוֹת. וְנָכוֹן לְאָמְרוֹ מְעֻמָּד וַאֲפִלּוּ בִּיחִידִי. וְאוֹחֵז שְׁתֵּי צִיצִית שֶׁלְּפָנָיו בִּשְׁעַת אֲמִירַת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, וּלְאַחַר גְּמַר בָּרוּךְ שֶׁאָמַר יְנַשְּׁקֵם. בְּפֶה עַמּוֹ בְּסָגוֹל. בַּתִּשְׁבָּחוֹת בְּחִירֵק: **ב** (ב) אִם סִיֵּם. אֲבָל אִם (ג) לֹא סִיֵּם לֹא יַעֲנֶה אָמֵן. וּפָשׁוּט דְּדַוְקָא מִשָּׁעָה שֶׁהִתְחִיל בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ וְכוּ׳, דְּמִתְחִלָּה שִׁבְחָא בְּעָלְמָא הוּא. וְכָל זֶה דַּוְקָא לְעִנְיַן אָמֵן שֶׁל בָּרוּךְ שֶׁאָמַר אוֹ שֶׁל יִשְׁתַּבַּח, [ב]אֲבָל שְׁאָר אָמֵנִים, מַסִּיק הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ג׳ דְּמֻתָּר לַעֲנוֹת אֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע בִּרְכַּת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר אוֹ יִשְׁתַּבַּח, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הֻזְכְּרָה בְּרָכָה זוֹ בַּגְּמָרָא. אַךְ אִם הוּא עוֹמֵד אַחַר תֵּבַת בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ קֹדֶם שֶׁסִּיֵּם מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת, כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כ ס״ג) דְּאָסוּר לוֹ לַעֲנוֹת, דְּבָזֶה מְקַלְקֵל לְגַמְרֵי אֶת הַבְּרָכָה: (ג) הַחַזָּן. אֲבָל אִם סִיֵּם עִם הַחַזָּן בְּבַת אַחַת (ג) לֹא יַעֲנֶה אָמֵן, דְּנִרְאֶה כְּעוֹנֶה אָמֵן אַחַר בִּרְכוֹתָיו דְּקַיְימָא לָן דַּהֲרֵי זֶה מְגֻנָּה. וְהוּא הַדִּין בְּכָל הַבְּרָכוֹת הַדִּין כֵּן, לְבַד בְּיִשְׁתַּבַּח אוֹ יְהַלְלוּךָ אַחַר הַלֵּל אוֹ אַחַר שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד, אִם סִיֵּם בְּשָׁוָה עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אוֹ עִם אָדָם אַחַר, עוֹנֶה אָמֵן, דְּהָא הַרְבֵּה פּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ דְּבָזֶה עוֹנֶה אֲפִלּוּ אַחַר בִּרְכַּת עַצְמוֹ, וְאַף דַּאֲנַן לֹא נְהִיגִין הָכִי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן רט״ו (ס״א), מִכָּל מָקוֹם בִּכְהַאי גַּוְנָא וַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה. וְאִם סִיֵּם הוּא בְּרָכָה אַחַת אֵיזֶה בְּרָכָה שֶׁתִּהְיֶה, וְהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בְּרָכָה אַחֶרֶת, מֻתָּר לַעֲנוֹת אָמֵן [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ב), וְכֵן מַשְׁמַע מִבֵּאוּר הַגְּרָ״א, דְּלֹא כְּיַד אַהֲרֹן]: (ד) אַחֲרָיו אָמֵן. וְלֹא הָוֵי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ג) טוּר: (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ד) פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ב): **א** (ה) אַחֲרוֹנִים: **ב** (ג) עַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד״ה אם סיים): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב):

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (ס״ב) כתב: יש לומר ברוך שאמר בניגון ובנעימה כי הוא שיר נאה ונחמד. **ב]** בשו״ע הרב (ס״ג) כתב שאם לא סיים ברוך שאמר לא יענה אמן, כיון שאין מפסיקין באמצע שום ברכה אפילו בעניית אמן, אלא באמן של האל הקדוש ושל שומע תפלה. ויש מי שאומר שבברכת ברוך שאמר אפשר להפסיק לכל אמן, הואיל ואינה מוזכרת בגמרא.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בְּרָכַת עַצְמוֹ. (וְעַיֵּן לְקַמָּן (ה) סִימָן רט"ו (ס"ק)): ד * [ד]צָרִיךְ (ו) לְזָהֵר (ז) מִלְּהַפְסִיק (ג) [ג] (ח) בְּדִבּוּר מִשֶּׁיַּתְחִיל בָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד (ט) סוֹף שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. *וַאֲפִלּוּ (י) לְצֹרֶךְ מִצְוָה אֵין לְדַבֵּר בֵּין בָּרוּךְ שֶׁאָמַר (יא) לְיִשְׁתַּבַּח (בית יוסף (ד"ה (קמ) בשם כל בו (ס' ז)). (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן נ"ג (ס"ג) נ"ד (ס"ג)):

ה [ה]בֵּין הַמְזַמְּרִים הָאֵלּוּ שׁוֹאֵל (יב) מִפְּנֵי הַכָּבוֹד וּמֵשִׁיב שָׁלוֹם לְכָל אָדָם, (יג) וּבְאֶמְצַע

בְּאֵר הֵיטֵב

וְהוּא הַדִּין אִם הַחַזָּן סִיֵּם בְּרָכָה אַחַת וְהוּא אָמַר בְּרָכָה אַחֶרֶת, מֻתָּר לַעֲנוֹת אָמֵן. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ב). וְהַיְינוּ אֲהָרֹן (הגה"ט) חוֹלֵק עָלָיו וְכָתַב דְּאֵין נִרְאֶה לְחַלֵּק בֵּין הַבְּרָכוֹת שְׁווֹת לְשַׁאֲיָנָן שְׁווֹת, דְּהַכֹּל נִרְאֶה כְּעוֹנָה אָמֵן אַחַר בִּרְכוֹתָיו, עַיֵּן שָׁם: ד (ג) בְּדִבּוּר. אֲבָל מֻתָּר לַעֲנוֹת אָמֵן. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ג). וְעַיֵּן סִימָן ס"ו סָעִיף קָטָן ט' וּמַה שֶּׁאֶכְתֹּב שָׁם. כָּתַב בְּתִשְׁובַת מְקוֹר בָּרוּךְ סִימָן א' שֶׁרְאוּי לְבַטֵּל הַמִּנְהָג שֶׁקָּצָת נוֹהֲגִין לְהַפְסִיק כְּדֵי לְהָבִיא הֶחָתָן לְבֵית הַכְּנֶסֶת בֵּין בָּרוּךְ שֶׁאָמַר לְיוֹצֵר, וְאֵין כַּח מִנְהָג זֶה יָפָה לְילֵךְ אַחֲרָיו. וְעַיֵּן בְּתִשְׁובַת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ חֵלֶק א' סִימָן ה'. וּכְשֶׁצָּרִיךְ לְהַפְסִיק בֵּין בָּרוּךְ שֶׁאָמַר לִישְׁתַּבַּח, אוֹמַר קֹדֶם שֶׁיְּדַבֵּר אֵלּוּ הַפְסוּקִים 'בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן' עַד 'יְרַחֲמֶךָּ דָּוִיד', וּכְשֶׁחוֹזֵר לְהַתְחִיל מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק יֹאמַר גַּם כֵּן אֵלּוּ הַפְסוּקִים, דְּהֲרֵי כְּמוֹ בְּרָכָה לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם. בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה לכן), אַבּוּדְרַהַ"ם (דיני ישתבח), בַּ"ח (ס"ד) וְאַחֲרוֹנִים. אִסּוּר לוֹמַר מַעֲמָדוֹת וְתִחִנּוֹת בְּפְסוּקֵי דְזִמְרָה אוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר הַתְּפִלָּה:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִשְׁתַּקְּעִין לֵיהּ, אִם כֵּן מִפְּנֵי הַפֶּסֶק יֵשׁ לַעֲנוֹת אָמֵן, וַאֲפִלּוּ גְּנַאי לֵיכָּא: ד [ג] בְּדִבּוּר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשֵׁ"ת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ חֵלֶק א' סִימָן ה', חֲבִידָה שְׁלֹא הָיָה לָהֶם מְנַיָּן קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהִתְחִילוּ לוֹמַר פְּסוּקֵי דְזִמְרָה וּכְא מְנַיָּן. אִסּוּר לוֹמַר קָדִישׁ בְּתוֹךְ פְּסוּקֵי דְזִמְרָה, עַיֵּן שָׁם. וְהֵבִיאוּ הַבְּאֵר הֵיטֵב לְקַמָּן סִימָן נ"ג (ס"ק). וְהַפֶּסֶק מִכְּאן בְּתִשְׁובָה, דְּלֹא דְמֵי אֲמִירַת קָדִישׁ אַחַר תְּהִלִּים לַעֲנִיַּת קָדִישׁ וּבָרְכוּ בֵּין הַפְּרָקִים, דְּכֵיוָן שֶׁלֹּא הָיוּ עֲשָׂרָה בִּשְׁעַת אֲמִירַת תְּהִלִּים לֹא נִתְחַיְּבוּ, וְאַף עַל גַּב דְּהַקָּדוֹשׁ אֱלֹהֵי הָאֲרֵי"ל דַּל מִצְּרִיךְ קָדִישׁ קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר אַף בְּלֹא תְּהִלִּים, אֵינוֹ לְפִי דַּעְתִּי כִּי אִם לְמִצְוָה לְפִי פַּתְנְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה כו'. וְגַם עַל פִּי פַּתְנְתּוֹ כְּבָר הָא עָבַר הַזְּמַן אִם לֹא הִגִּידוּ קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר. וְתִפְּכַּח יְכַיֵּן כו'. וְעַיֵּן שָׁם דְּאַף קֹדֶם וַיְבָרֵךְ דָּוִיד שֶׁהוּא סוֹף פְּסוּקֵי דְזִמְרָה וְכֵן בֵּין שִׁירַת הַיָּם לִישְׁתַּבַּח אֵין לְהַפְסִיק, עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהַפְסִיק כו', בְּכָנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י) כָּתַב בָּשֵׁם הַגְּ"ה כָּתַב יָד שֶׁהוּא קַלָּא יְתֵרָא. וּכְשֶׁלְּמַי צִבּוּר (משפטי הוסיירות אות מה) כָּתַב בָּשֵׁם מַאֲמַר מָרְדְּכַי: דְּהֵיכָם כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַפְסִיק בְּהָכְרַחַ גָּדוֹל מֻתָּר, אֲבָל כְּשֶׁמַּדְלִיק לְצַדִּישׁ וּלְקַדֵּשׁ אֵין צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר פְּסוּקִים אֵלּוּ כְּלָל, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב בְּפֹרִי עֵץ חַיִּים (שער הוסיירות פ"ד) שֶׁאֵין לְהַפְסִיק בְּפְסוּקֵי בֵּין פְּסוּקֵי יְהִי כְּבוֹד לְהִתְהַלֵּה לְדָוִד אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת. וְגַם פְּסוּק 'יְהוּא רַחוּם' יֹאמַר, וְאֵין לְדַלְּגוֹ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וְדֹלֶא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שַׁאֲלַת יַעֲבֵ"ץ (ח"ב סי' קכ):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַפֶּסֶק בֵּין הַבְּרָכָה לְהַדָּבָר, (ל) דְּפְסוּקֵי דְזִמְרָה שָׁבַח הוּא, וְאָמַן שֶׁבַח הוּא וּכְעֵין זִמְרָה, וְלֹא הֲוֵי הַפְסֵק. וְאִם שָׁח דְּבָרִים בְּטֵלִים בֵּין בָּרוּךְ שֶׁאָמַר לְהוֹדוֹת, א] אֶפְשָׁר דְּצָרִיךְ לַחֲזוֹר מִשּׁוּם הַפְסֵק, וַאֲפִלּוּ מִלָּה אַחַת הֲוֵי הַפְסֵק [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ג)]. וְנִרְאֶה לִי שֶׁלְּפִי זֶה אֲפִלּוּ בְּשִׁתִּיקָה טוֹב לִזָּהֵר לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא לְשִׂהוֹת הַרְבֵּה בֵּינְתַיִם, [עַיֵּן סִימָן ר"ו בְּמַגֵּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ד' וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר שָׁם]: ג (ה) סִימָן רמ"ו. דְּשָׁם נִתְבָּאֵר בְּהַגָּ"ה דְּמִנְהָגֵנוּ שֶׁלֹּא לַעֲנוֹת אָמֵן: ד (ו) לְזָהֵר. דְּבָרוּךְ שֶׁאָמַר הֲוֵי בְּרָכָה שֶׁלְּפָנֵי פְּסוּקֵי דְזִמְרָה וְיִשְׁתַּבַּח הֲוֵי בְּרָכָה שֶׁלְּאַחֲרָיו, וּבֵין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר הֲלֹא אָסוּר לְהַפְסִיק כְּדְלְקַמָּן בְּסִימָן נ"ד (ס"ג), וּמִיּוֹצֵר וְהָלְאָה הֲוֵי בִּרְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע. כָּתַב בְּתִשְׁובַת מְקוֹר בָּרוּךְ סִימָן א' שֶׁרְאוּי לְבַטֵּל הַמִּנְהָג שֶׁקָּצָת נוֹהֲגִין לְהַפְסִיק כְּדֵי לְהָבִיא הֶחָתָן לְבֵית הַכְּנֶסֶת בֵּין בָּרוּךְ שֶׁאָמַר לְיוֹצֵר, וְאֵין כַּח מִנְהָג זֶה יָפָה לְילֵךְ אַחֲרָיו. כַּח מִנְהָג זֶה יָפָה לְילֵךְ אַחֲרָיו, עַיֵּן שָׁם: (ז) מִלְּהַפְסִיק. בְּכָל מָקוֹם שֶׁאָסוּר לְהַפְסִיק, (ה) אֲפִלּוּ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אָסוּר לְדַבֵּר. וּכְשֶׁצָּרִיךְ לְהַפְסִיק (ו) מִפְּנֵי אֵיזֶה אֹנֶס אוֹ בְּכִי הַאי גַּוְנָא דְּצָרִיךְ ה', לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן וְכוּ' עַד 'וַיְבָרֵךְ דָּוִיד', וּכְשֶׁחוֹזֵר לְהַתְחִיל מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק יֹאמַר גַּם כֵּן אֵלּוּ הַפְסוּקִים, דְּהֲוֵי כְּמוֹ בְּרָכָה לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם: (ח) בְּדִבּוּר. וַאֲפִלּוּ (ו) בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ אָסוּר לוֹמַר, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הַזְכִּירָה בְּגִמְרָא. אֲבָל אָמֵן מֻתָּר לַעֲנוֹת עַל כָּל בְּרָכָה שֶׁשּׁוֹמֵעַ, אֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע פְּסוּק שֶׁל פְּסוּקֵי דְזִמְרָה (ט) ב]אִם הוּא בְּמָקוֹם דְּסָלִיק עִנְיָנָא, וְכֵן כָּל בְּרָכַת הוֹדָאָה מֻתָּר לְבָרֵךְ, (ט) כְּמוֹ אֲשֶׁר יָצַר לְאַחַר עֲשִׂיַּת צָרְכָיו וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, וְכֵן לַעֲנוֹת (י) מוֹדִים דְּרַבָּנָן, וְכֵן (יא) לַעֲנוֹת קְרִיאַת שְׁמַע עִם הַצִּבּוּר, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּקְרָא עִמָּהֶם פְּסוּק רִאשׁוֹן, קוֹרֵא, וּמִכָּל שֶׁכֵּן דְּמֻתָּר לְהַפְסִיק (יב) לְקַדִּישׁ וּלְקַדֵּשׁ וּלְבָרְכוּ: (ט) סוֹף שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. וּכְשֶׁיֵּשׁ נְפִילַת אַפַּיִם, לֹא יְדַבֵּר עַד אַחַר נְפִילַת אַפַּיִם [אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג)] וְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לב סל"ג) בְּשֵׁם שִׁיטָה מְקוּבֶּצֶת (ב"מ נט: ד"ה לא שבקת)]: (י) לְצֹרֶךְ מִצְוָה. פָּשׁוּט דְּאִם מִתְיָרֵא שֶׁיַּעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע קֹדֶם הַתְּפִלָּה, מֻתָּר לוֹ לְהַפְסִיק וְלִקְרוֹתָהּ. וְכֵן אִם שָׁכַח לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, מֻתָּר לוֹ לְבָרֵךְ בְּאֶמְצַע פְּסוּקֵי דְזִמְרָה וְלוֹמַר אַחַר כָּךְ פְּסוּקִים הַנּוֹהֲגִין, דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאָסוּר לוֹמַר אֲפִלּוּ פְּסוּקֵי דְזִמְרָה קֹדֶם בִּרְכַּת הַתּוֹרָה. אַיִן לְקָרוֹת בְּלַחַשׁ עִם הַצִּבּוּר, אַף לֹא יַפְסִיק לוֹמַר לַחַזָּן לַעֲשׂוֹת מִי שֶׁבֵּרַךְ, וְאִם הַחַזָּן הִתְחִיל מַעֲצְמוֹ וְשָׁכַח שְׁמוֹ וְשׁוֹאֲלוֹ, מֻתָּר לַהֲשִׁיבוֹ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד. וְאִם הוּא עוֹמֵד סָמוּךְ לַפָּרָק שֶׁיָּכוֹל לִגְמֹר עַד הַפָּרָק בְּלִי שֶׁהוּת קֹדֶם שֶׁיַּעֲלֶה, יַעֲשֶׂה כֵּן, אֲבָל אִם צָרִיךְ לָזֶה שֶׁהוּת לֹא יִשְׁהֶא, מִפְּנֵי טֹרַח הַצִּבּוּר [שַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם (שער א ס"א)]. אָסוּר (יג) לוֹמַר פְּסוּק 'מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה'' וְגוֹ' אַחַר בָּרוּךְ שֶׁאָמַר קֹדֶם הוֹדוּ, וְאַחַר כְּלוֹת הַמְזַמְּרִים יֵשׁ נוֹהֲגִין לְאָמְרוֹ. יֵשׁ (יד) נוֹהֲגִין לוֹמַר קַדִּישׁ קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, וְיֵשׁ נוֹהֲגִין לְאָמְרוֹ קֹדֶם הוֹדוּ: (יא) לְיִשְׁתַּבַּח. אֲבָל בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר לְדַבֵּר מְצָוָה, יְבֹאַר סוֹף סִימָן נ"ד (ס"ג) דְּיֵשׁ מַתִּירִין: ה (יב) מִפְּנֵי הַכָּבוֹד. בְּשָׁלוֹם אָדָם נִכְבָּד שֶׁרָאוּי לְהַקְדִּים לוֹ שָׁלוֹם. בְּפְסוּק 'ה' מָלָךְ ה' מָלָךְ ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד' לֹא יַפְסִיק בְּאֶמְצַע, כְּמוֹ בֵּין 'ה' אֱלֹהֵיכֶם' לֶאֱמֶת' [אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד)]. כְּתַב בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (פסוקי דזמרה ס"ז), כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהַפְסִיק וְהוּא עוֹמֵד סָמוּךְ לַפָּרָק, יֵשׁ לוֹ לִזָּהֵר וּלְהַמְהֵר לְסֵיֵּם עַד הַפָּרָק, כִּי טוֹב יוֹתֵר לְהַפְסִיק בֵּין הַפְּרָקִים מִבְּאֶמְצַע הַפָּרָק. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ס"ו סָעִיף קָטָן א' בְּמַגֵּן אַבְרָהָם שָׁם וְרָגִילִין לִשְׁאֹל בְּשָׁלוֹם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּעֵת הַתְּפִלָּה, חְלִילָה לִשְׁאֹל אוֹ לְהָשִׁיב, לֹא בֵּין הַפְּרָקִים דִּקְרִיאַת שְׁמַע וְלֹא בְּפְסוּקֵי דְזִמְרָה: (יג) וּבְאֶמְצַע הַמְזַמֵּר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּאֶמְצַע הַפָּרָק. וַאֲפִלּוּ הַן בְּאֶמְצַע הַפְּרָקִים, מִ'הוֹדוּ' עַד 'אָמֵן וְהַלֵּל לֵה'', מִן 'הָבוּ' עַד 'וְכוּ' עַד 'בָּרוּךְ אֱלֹהִים', מִן 'אַל נְקָמוֹת' עַד 'עַל גַּאִים', מִן 'נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַה'' עַד 'יְחַלְנוּ לָךְ', מִן 'יְהִי שֵׁם' עַד 'עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ', וּבֵין 'הַלְלוּיָהּ' לִ'הַלְלוּיָהּ', ג]וּמִן 'בָּרוּךְ ה' לְעוֹלָם' עַד 'אָמֵן וְאָמֵן', וּמִן

בַּאוּר הַלָּכָה

וְלַעֲנוֹת, אֶלָּא אִם נִדְמַן לוֹ שִׁמְּים יַעֲנֶה אָמֵן:

ד * צָרִיךְ לְזָהֵר וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ח) בְּמַה שֶּׁכָּתַב דְּהַפְסֵק אָמֵן מֻתָּר דַּוְקָא בִּמְקוֹם דְּסָלִיק עִנְיָנָא, הוּא מִלְּבַד מַה שֶּׁכָּתַב הַמְ"א (ח"א כלל כ סק"ג). וְאַף דִּידַן זֶה לֹא בְּרִירָא אַף לְעִנְיַן בִּרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְקַמָּן בְּסִימָן ס"ו בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ואפילו), מִכָּל מָקוֹם נָכוֹן לְפָסֵק כֵּן, דְּגַם דִּין זֶה דְּמֻתָּר לַעֲנוֹת אָמֵן בְּאֶמְצַע פְּסוּקֵי דְזִמְרָה לֹא בְּרִירָא כְּוִתֵּי הַאי, דְּבָאֶמֶת אַף דְּלֹא נִזְכְּרָה בִּרְכַּת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר בְּתַלְמוּד, מִכָּל מָקוֹם תַּקָּנָה קְדוּמָה הִיא מִימֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וּמִזְּמַן בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ (ח"ב רטו:), וּבִרְכַּת יִשְׁתַּבַּח מְזֻכֶּרֶת בִּירוּשַׁלְמִי (הוריד בטור), כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַשָּׁח בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר, וְכֵן שֶׁכָּתְבוּ כָּל זֶה הָאַחֲרוֹנִים. וּמִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן קְדִישׁ וּקְדֻשָּׁה וּבָרְכוּ וּמוֹדִים וְאָמַן וְאָמַן דְּהַאֵל הַקָּדוֹשׁ וְאָמַן דְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, נִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דִּבְסִפְסוּקֵי דְזִמְרָה יַפְסִיק לְכָל זֶה אַף בְּמָקוֹם דְּלֹא סָלִיק עִנְיָנָא. וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי עוֹד דְּמֻתָּר לְהַפְסִיק לַאֲשֶׁר יָצַר, הוּא מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים (פסוקי דזמרה ס"ג). וְאַף דְּהַחַיֵּי אָדָם (שם) כָּתַב דִּבְרָכָה זוֹ יְכוֹל לְכָרֵךְ אַחַר הַתְּפִלָּה, לֹא נְהִירָא, בֵּין יִצְיָרָךְ אֵז עוֹד הַפַּעַם לְצֹאת לְנָקְבֵיהוּ וְיִתְבַּשֵּׁל הַבְּרָכָה. וְטוֹב שֶׁיַּזְכִּיר מִלְּבָרֵךְ עַד בֵּין הַפְּרָקִים:

* וַאֲפִלּוּ לְצֹרֶךְ מִצְוָה. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"י) בְּמַה שֶּׁכָּתַב דְּאֵין לְקָרוֹת לְכַתְּחִלָּה, הוּא מֵהַשַּׁעֲרֵי אֶפְרַיִם (שער א ס"א) וּפְרִי מְגַדִּים (סי' קלה א"א סק"י) וְזָרֶךְ הַחַיִּים (דין לאיזה אנשים אין קורין ס"ג), וְדֹלֶא כְּהַחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לא סי"ט) שֶׁכָּתַב דְּמֻתָּר לְקָרוֹת לְכַתְּחִלָּה בִּפְסוּקֵי דְזִמְרָה. וְאֶפְשָׁר דִּכְנִנְתּוֹ גַּם כֵּן אִם אֵין שָׁם כֹּהֵן אֶחָד. וּמַה שֶּׁכָּתַב עוֹד דְּמֻתָּר לוֹמַר עִם הַקּוֹרֵא בְּלַחַשׁ, כֵּן כָּתַב הַשַּׁעֲרֵי אֶפְרַיִם (שם ס"א), וְאַף דִּבְרֶךְ הַחַיִּים מַחְמִיר בָּזֶה, הַנִּכּוֹן כְּהַשַּׁעֲרֵי אֶפְרַיִם, דְּאַף בִּבְרַכַּת קְרִיאַת שְׁמַע מַסִּיק הַפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן ס"ו (א"א) אוֹת ח' דְּכָר זֶה בְּצָרִיךְ עִיּוּן, דְּלֹא לְיהֱוֵי עַל יְדֵי זֶה חֲשָׁשׁ בְּרָכָה לְבַטָּלָה, וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה שֶׁלֹּא לְהַחְמִיר כְּלָל, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב בְּפֹרִי עֵץ חַיִּים (שער הוסיירות פ"ד) שֶׁאֵין לְהַפְסִיק בְּפְסוּקֵי בֵּין פְּסוּקֵי יְהִי כְּבוֹד לְהִתְהַלֵּה לְדָוִד אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת. וְגַם פְּסוּק 'יְהוּא רַחוּם' יֹאמַר, וְאֵין לְדַלְּגוֹ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וְדֹלֶא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שַׁאֲלַת יַעֲבֵ"ץ (ח"ב סי' קכ):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ל) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ואם סי"ם): ד (ס) אַחֲרוֹנִים: (ו) פְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ב): (ז) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (פסוקי דזמרה ס"ד): (ח) חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל כ ס"ג): (ט) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם ס"ג). וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה צריך): (י) אֵלִיָּה רַבָּה (סי' סו סק"ו): (יא) סִימָן ס"ה בְּטַ"ז (סק"א) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם): (יב) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (שם): (יג) בְּאֵר הַגּוֹלָה (שם): (יד) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (ס"ה) משמע שבין ברוך שאמר לבין המזמורים הוי בין הפרקים ומותר בשאילת שלום. **ב]** בשו"ע הרב (ס"ה) כתב שמפסיק כדי לענות אמן באמצע פסוקי דזמרה, אך לא **חילק אם יש להפסיק** דוקא במקום דסליק ענינא. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ה) כתב שרק בין הב' **פסוקים ברוך ה' אלהים** וגו' וברוך שם וגו' נחשב כאמצע הפרק.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah